

การช่วงชิงความหมาย “งานแม่บ้าน” : กรณีศึกษาแรงงานแม่บ้าน ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

พัชรพร สุขสาตร์ และคณะ¹
วิชุดา ทิพย์วิเศษ² และภุณิษฐ์ร์ โชติวรรม³

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง การช่วงชิงความหมาย “งานแม่บ้าน” : กรณีศึกษาแรงงานแม่บ้านในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาถึงเหตุผลหรือเงื่อนไขของการเลือกที่จะมาเป็นแม่บ้านของกลุ่มแรงงานแม่บ้านในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร (2) เพื่อศึกษาภาระหน้าที่ของกลุ่มแรงงานแม่บ้านทั้งในฐานะที่เป็น “แม่บ้านในบ้านตัวเอง” และ “แม่บ้านของมหาวิทยาลัย” และ (3) เพื่อศึกษาการให้ความหมายกับ “งานแม่บ้าน” ของแม่บ้านมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร พื้นที่ศึกษาคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า (1) เหตุผล/เงื่อนไขของการกลายเป็นแรงงานแม่บ้านในกรณีศึกษา มีอย่างน้อย 3 ประการ คือ **ประการแรก**อายุที่สูงขึ้นกับระดับการศึกษาที่น้อย ทำให้ผู้หญิงกลุ่มนี้เลือกนำเอาทักษะของการดูแลบ้านที่ตนมีมาใช้ในการประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัว **ประการที่สอง** พบว่าแม่เงินเดือนของแม่บ้านจะไม่มากนัก แต่ด้วยข้อจำกัดของอายุและการศึกษาของผู้หญิงกลุ่มนี้ งานแม่บ้านในมหาวิทยาลัยก็ถือว่ามีความมั่นคงอาชีพหนึ่ง และ**ประการที่สาม** พบว่าบางกรณีเลือกมาเป็นแม่บ้านเพราะเหตุผลเรื่องสุขภาพเนื่องด้วยปัญหาสุขภาพบางประการเป็นอุปสรรคต่อการทำงานรับจ้างอาชีพอื่น ๆ การทำงานเป็นแม่บ้านถือว่าไม่หนักมากนัก (2) ภาระหน้าที่ของผู้หญิงที่ทำงานเป็นแม่บ้าน พบว่าขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของสถานภาพของผู้หญิง หากเป็นผู้หญิงที่มีครอบครัวและลูกแล้ว ผู้หญิงกลุ่มนี้มีภาระหน้าที่ที่ต้องทำทั้ง “งานบ้านในบ้าน” ตนเองในฐานะแม่และเมีย และ “งานบ้านในมหาวิทยาลัย” ในฐานะลูกจ้าง หากเห็นสาวโสดก็จะมีเฉพาะภาระ “งานบ้านในมหาวิทยาลัย” เท่านั้น และ (3) การให้ความหมายกับ “งานแม่บ้าน” ของแรงงานพบว่าแม่บ้านให้ความหมายอย่างน้อย 3 ประการคือ **ประการแรก** “เป็นงานที่สุจริต” คือมองงานที่ตนเองทำว่าเป็นงานที่สุจริตถึงรายได้จะน้อยกว่าการทำงานแบบอื่นและมีรายได้ไม่เหมาะสมกับงานแม่บ้านที่ทำแต่ก็เป็นความภูมิใจและเป็นอาชีพที่ตนไม่คิดจะเปลี่ยนไปทำงานอย่างอื่น เพราะงานแม่บ้านจะมีเวลาพักเป็นบางช่วง และตนไม่เคยคิดที่จะดูถูกในงานของตนเองเลยถึงแม้ว่าจะมีผลตอบรับจากคนอื่นที่มองงานของตนว่าเป็นงานที่ด้อยค่าและเงินเดือนน้อย **ประการที่สอง** เป็นงานที่มีความมั่นคงในชีวิต และ**ประการที่สาม** เป็นงานที่ทำให้พวกเขาพึ่งตนเองและเงินเจือครอบครัวได้ในฐานะแม่และเมีย

คำสำคัญ : การให้ความหมาย, งานแม่บ้านและ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

บทนำ

คุณจารุพันธ์ จิระรัชนิรมย์ ได้ให้ความหมายกับงานแม่บ้านว่า เป็นอาชีพที่ใครหลายคนมองว่างานหนักเงินเดือนน้อย แม้แต่คนอาชีพเดียวกันยังให้คำนิยามว่า “กรรมกรห้องแอร์” และถูกมองข้ามจากคนจำนวนมากว่าเป็นอาชีพไม่มีเกียรติ ไม่จำเป็นต้องใช้ความรู้มาก แต่แท้จริงแล้วใครจะรู้อย่างนี้แหละคืออาชีพที่มีเกียรติและสำคัญอย่างมาก (จารุพันธ์ จิระรัชนิรมย์) ในขณะที่ความต้องการใช้แรงงานแม่บ้านเพิ่มขึ้นไปพร้อม ๆ กับการเติบโตของ

¹ เบญจวรรณ คำบุตตา, พณวัน กันทะมา, กัลยาตาร ดาษสินทวี พชรพล สอนมี

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

² (อาจารย์ที่ปรึกษา) อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

³ (อาจารย์ที่ปรึกษา) อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาการศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

ภาคธุรกิจ จากการรวบรวมสถิติพบว่า ปัจจุบันนครฉงชิ่งมีบริษัทตัวแทนจัดหางานอาชีพแม่บ้านที่ลงทะเบียนอย่างถูกต้องจำนวนกว่า 3,000 ราย และมีจำนวนแม่บ้านที่เข้าสมัครงานกับกลุ่มบริษัทเหล่านี้ประมาณ 250,000 คน ซึ่งหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ ได้แก่ แม่บ้าน พนักงานทำความสะอาด คนรับใช้ เลี้ยงเด็กและดูแลคนชรา เป็นต้น เจ้าหน้าที่รัฐบาลนครฉงชิ่ง ให้ข้อมูลว่า “ภาครัฐได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของอาชีพแม่บ้านเป็นอย่างมาก จึงส่งเสริมให้เกิดการจัดตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอาชีพแม่บ้านอย่างเป็นระบบ สนับสนุนการจัดอบรมหลักสูตรมาตรฐานอาชีพแม่บ้าน ตลอดจนให้ความรู้การสร้างและขยายสาขาในธุรกิจดังกล่าว เพื่อกลายเป็นอีกหนึ่งอาชีพทางเลือกในสังคมยุคนี้” คาดการณ์ไว้ว่าภายในปี 2560 ภาครัฐจะสามารถผลิตบุคลากร “แม่บ้านมืออาชีพ” ป้อนเข้าสู่ตลาดแรงงานในนครฉงชิ่งได้มากถึง 100,000 คน และจะสามารถสร้างบริษัทจัดหางานแบรนด์ “แม่บ้านเมดิคินฉงชิ่ง” ตามหัวเมืองใหญ่ ๆ เมืองละ 3 บริษัท และหัวเมืองรองเมืองละ 1 บริษัทสำหรับผู้ที่ต้องการจ้างงาน “แม่บ้าน” เพื่ออำนวยความสะดวกในงานบริการด้านต่าง ๆ สามารถติดต่อผ่านบริษัทตัวแทนจัดหางานโดยตรง ผ่านทางเว็บไซต์ของบริษัทหรือผ่านแอปพลิเคชัน “จ้างงานแม่บ้าน” ทางโทรศัพท์มือถือ โดยค่าตอบแทนของแม่บ้านในนครฉงชิ่งอยู่ระหว่าง 1,500 -2,500 หยวน/คน/เดือน (ขึ้นอยู่กับงานที่ได้รับ) พร้อมกับสวัสดิการด้านที่พักและอาหาร (นครฉงชิ่ง/ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน ณ นครเฉิงตู)

ส่วนตลาดแรงงานอาชีพแม่บ้านในไทยปัจจุบันมีอัตราความต้องการที่เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากรูปแบบการใช้ชีวิตของคนไทยที่เปลี่ยนแปลงไปจากสมัยก่อน รวมถึงจำนวนบุคลากรที่ประกอบอาชีพแม่บ้านมีน้อยต่อความต้องการของตลาดปัจจุบันรูปแบบการใช้ชีวิตของคนไทยในกรุงเทพฯมีการเปลี่ยนแปลงไปมากโดยเฉพาะเรื่องภายในบ้านสมัยก่อน ครอบครัวส่วนใหญ่ผู้เป็นพ่อจะมีหน้าที่ออกไปทำงานหารายได้ให้กับครอบครัวส่วนผู้เป็นแม่จะมีในการจัดการเรื่องภายในบ้านทั้งหมด อาทิ ทำความสะอาดบ้านและเลี้ยงดูลูก แต่ปัจจุบันครอบครัวส่วนใหญ่ทั้งผู้เป็นพ่อ และแม่จะออกไปทำงานหารายได้ให้กับครอบครัว เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจ อัตราการแลกเปลี่ยนเงินตรา และนโยบายของภาครัฐที่เปลี่ยนไปตามสถานการณ์ต่างๆในปัจจุบันจากเหตุผลนี้ส่งผลให้การจัดการภายในบ้านที่แต่ก่อนผู้เป็นแม่จะจัดการนั้นไม่มีคนทำหน้าที่นี้ในครอบครัวอาชีพแม่บ้าน และพี่เลี้ยงจึงเป็นคำตอบที่เหมาะสมที่สุดในเหตุการณ์นี้

ตลาดแรงงานในไทยปัจจุบันประสบปัญหาขาดแคลนคนงานหลายอัตรา โดยเฉพาะอาชีพแม่บ้านที่ปัจจุบันความต้องการของตลาดนั้นสูงมากเนื่องจากแรงงานคนไทยไม่นิยมทำงานแม่บ้านเพราะแรงงานคนไทยส่วนใหญ่คิดว่า อาชีพนี้ไม่มีอิสระต้องอยู่กับนายจ้างตลอดเวลา แต่การทำงานในโรงงานหรืออาชีพที่มีเวลาเข้า-ออกที่แน่นอนนั้นจะมีอิสระมากกว่าในขณะที่แรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านที่เข้ามาทำงานในไทย อาทิ พม่า ลาว กัมพูชา และฟิลิปปินส์ ไม่มีทางเลือกในการหางานมากเท่าแรงงานคนไทยทำให้เลือกที่จะประกอบอาชีพแม่บ้านแรงงานเพื่อนบ้านที่เข้ามาทำงานอาชีพแม่บ้าน และพี่เลี้ยงเด็กในมีอัตราเงินเดือนที่ดีมาก เพราะความต้องการของตลาดที่สูงขึ้นและอัตราเงินเดือนที่ไม่สูงเท่าเงินเดือนของแรงงานคนไทยแต่ถ้านายจ้างต้องการแม่บ้านจำเป็นจริง ๆ หรือแบบเร่งด่วนแม่บ้านหรือพี่เลี้ยงก็สามารถเสนอราคาค่าบริการที่อัตราสูงขึ้นก็ได้ ถึงแม้ว่านโยบายของภาครัฐที่ช่วยเหลือแรงงานเพื่อนบ้านในเรื่องต่าง ๆ อาทิ ค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท และประกันสังคมจากกฎหมายแรงงาน ทำให้จำนวนแรงงานเพื่อนบ้านที่ทำอาชีพแม่บ้านเพิ่มขึ้นแต่ก็ยังไม่พอสอดคล้องความต้องการของตลาดปัจจุบันตลาดแรงงานในอาชีพแม่บ้านนั้นมีความต้องการในตลาดมากเนื่องจากรูปแบบการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไป ในขณะที่จำนวนแรงงานอาชีพแม่บ้านที่เป็นแรงงานจากเพื่อนบ้านนั้นมีจำนวนที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการตลาด (Ayasan, 2018)

นอกจากนี้หน่วยงานหรือองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนก็ต้องการจ้างแรงงานแม่บ้าน จะเห็นว่า “งานแม่บ้าน” กลายมาเป็นอาชีพสำคัญอาชีพหนึ่งที่เติบโตไปพร้อมกับเศรษฐกิจในประเทศ ก่อให้เกิดการจ้างงานแรงงานหญิงขึ้นจำนวนมาก และเปิดโอกาสให้ผู้หญิงบางกลุ่มเข้ามาทำงานในอาชีพนี้ บทความชิ้นนี้สนใจศึกษาชีวิตของแรงงานแม่บ้าน โดยเลือกศึกษากลุ่มแม่บ้านในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร โดยมีประเด็นคำถามสำคัญดังต่อไปนี้

คำถามในการศึกษา

1. เหตุผลและเงื่อนไขอะไรที่ทำให้ผู้หญิงกลุ่มนี้เลือกที่จะกลายเป็นแรงงานแม่บ้านในมหาวิทยาลัย
2. ภาระหน้าที่ของผู้หญิงที่ทำงานเป็นแม่บ้านเป็นอย่างไรบ้าง
3. แม่บ้านมีการให้ความหมายกับ “งานแม่บ้าน” อย่างไร

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงเหตุผลและเงื่อนไขของการกลายมาเป็นแม่บ้านของกลุ่มแรงงานแม่บ้านในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาถึงภาระหน้าที่ของกลุ่มแรงงานแม่บ้านมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
3. เพื่อศึกษาการให้ความหมายกับงานแม่บ้านของแม่บ้านในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ขอบเขตการศึกษา

1. **ขอบเขตเนื้อหา**
ศึกษาเหตุผลและเงื่อนไขของการกลายมาเป็นแรงงานแม่บ้าน ภาระหน้าที่ของผู้หญิงที่เป็นแรงงานแม่บ้านและการให้ความหมายกับงานแม่บ้านของแรงงานแม่บ้านในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
2. **ขอบเขตเวลา**
 - 2.1 การลงพื้นที่ภาคสนามใช้ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ตั้งแต่เดือนสิงหาคม-กันยายน 2561
 - 2.2 เขียนรายงานผลการศึกษาในช่วงเดือนตุลาคม 2561

บริบทของพื้นที่ศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ตั้งอยู่ที่ตำบลนครชุม อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร เป็นสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (กรมการฝึกหัดครู) กระทรวงศึกษาธิการ ก่อนปี พ.ศ. 2516 กรมการฝึกหัดครูมีแผนการขยายการฝึกหัดครูให้ครอบคลุมทั่วประเทศ กำหนดให้วิทยาลัยครูรับผิดชอบผลิตครูเขตละ 2 จังหวัด ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 คณะกรรมการจากกระทรวงศึกษาธิการ ได้ตกลงจัดตั้งวิทยาลัยครูกำแพงเพชร โดยใช้ที่ดิน สาธารณะทุ่งคอกว้างจำนวน 1,000 ไร่ และซื้อที่ดินเพิ่มเติมพื้นที่อีก ส่วนหนึ่งราษฎรยกที่ดิน ให้เพื่อสาธารณะจะเชื่อมต่อถึงลำน้ำปิงจำนวน 420 ไร่ ปี 2516 มติคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้ กรมการฝึกหัดครูจัดตั้งวิทยาลัยครูกำแพงเพชรโดยสถาปนาขึ้นเมื่อ 29 กันยายน พ.ศ. 2516 วิทยาลัยครูกำแพงเพชร ตั้งอยู่ในเขตหมู่บ้านวังยาง หมู่ที่ 1 ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร อยู่ห่างจากถนนพหลโยธิน 8 กิโลเมตรมีเนื้อที่ 421 ไร่ 58 ตารางวา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงเหตุผลใดและเงื่อนไขใดที่เลือกมาทำอาชีพแม่บ้าน
2. ได้ทราบถึงภาระหน้าที่ของกลุ่มผู้หญิงที่เป็นแรงงานแม่บ้าน
3. ได้ทราบถึงการให้ความหมายกับการทำงานแม่บ้าน

แนวคิด/ทฤษฎี

แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการทำวิจัยเรื่องการช่วงชิงความหมาย “งานแม่บ้าน”:กรณีศึกษาแรงงานแม่บ้านในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรคือแนวคิดแนวคิดสตรีนิยมสายมาร์กซิสต์ และแนวคิดสตรีนิยมสายวัฒนธรรม

1. แนวสตรีนิยมสายมาร์กซิสต์

มาร์กกล่าววาทกรรมสมบัติแรกที่เกิดขึ้นก็คือ ความเป็นทาสที่มองไม่เห็นในครอบครัว ทาสที่ว่านี้หมายถึง ภรรยาและลูก ความเป็นทาสในที่นี้ของมาร์กเพียงต้องการวิเคราะห์การจัดการทรัพยากรแรงงานในครัวเรือน โดยรวม แนวคิดพื้นฐานของมาร์ก สตรีนิยมสายมาร์กได้นำมาใช้อธิบายสถานะของผู้หญิง ข้อเสนอที่ว่าเงื่อนไขทางวัตถุของชีวิตมนุษย์ เป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ด้านอื่น ๆ ของมนุษย์และเงื่อนไขทางวัตถุที่สำคัญที่สุดที่เป็นต้นกำหนดคือ เงื่อนไขทางเศรษฐกิจจากแนวคิดนี้ทำให้สตรีนิยมสายนี้ให้ความสนใจวิเคราะห์เกี่ยวกับงานที่ผู้หญิงทำเป็นหลัก ทั้งที่เป็นงานบ้านและงานอาชีพ เพราะมองว่าเงื่อนไขทางเศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดที่สำคัญต่อสภาพความเป็นรองของผู้หญิงที่เป็นอยู่ ระบบทุนนิยมเป็นระบบความสัมพันธ์ของอำนาจที่ถูกกดขี่ขูดรีด ระบบผิวเดียวเมียวเดียวนี้ถูกใช้บังคับกับฝ่ายหญิงฝ่ายเดียว ส่วนฝ่ายสามีก็ยังคงมีเมียหลายคนอยู่ และในครอบครัวแบบผิวเดียวเมียวเดียวนี้เองที่ทำให้สถานะของผู้หญิงเลวร้ายมากขึ้น และเมื่อผู้หญิงตัดสินใจหย่าขาดจากสามีแล้ว มันแสดงว่าผู้หญิงเชื่อมั่นในตัวเอง และไม่ต้องพึ่งผู้ชายในทางเศรษฐกิจอีกต่อไป (Sargent, 1981)

2. แนวคิดสตรีนิยมสายวัฒนธรรม (Cultural Feminism)

ในศตวรรษที่ 19 นับได้ว่าเป็นการออกมาโต้กับแนวคิดสตรีนิยมในยุคแห่งการรู้แจ้ง (Enlightenment Feminism) เช่นการสนับสนุนให้สตรีสามารถพึ่งพาและป้องกันตนเองได้ มิใช่แค่การมีชีวิตผ่านชีวิตของผู้ชายที่เป็นเจ้าของเธอ และได้เพิ่มเติมความสำคัญของการเติบโตทางอินทรีย์ Organic Growth ที่จะทำให้สามารถเติบโตทางปัญญาได้ด้วย การเติบโตนี้อาจทำได้โดยการแยกตัวผู้หญิงออกจากสังคมชายเป็นใหญ่ เพื่อให้พวกเขาได้สร้างสังคมของพวกเขาขึ้นมาเอง คุณสมบัติของผู้หญิงที่แตกต่างจากผู้ชายนั้นกลายเป็นพลังสำคัญของการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ชาติจึงเป็นกระแสทางทฤษฎีที่มุ่งค้นคว้าเกี่ยวกับการสร้างสรรค์วัฒนธรรมของผู้หญิงที่เป็นเอกเทศ โดยไม่เน้นการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และเศรษฐกิจ (สุชีรา ตันชัยนันท์, 2540 : 26)

แนวคิดสตรีนิยมแบบวัฒนธรรมมองไปไกลกว่าความมีเหตุผล หรือการมุ่งแก้ไขที่ตัวกฎหมาย แต่กลับมองที่การถ่ายเปลี่ยนทางวัฒนธรรม จากวัฒนธรรมกับการปกครองแบบชายเป็นใหญ่หรือที่เรียกว่า ปิตาธิปไตย (Patriarchy) มาเป็นวัฒนธรรมและการปกครองที่ให้เพศหญิงเป็นศูนย์กลาง มุ่งมั่นที่จะรื้อฟื้นระบบสังคมตามที่เชื่อว่าผู้หญิงเป็นใหญ่มาก่อนนั่นคือ ระบบมาตาธิปไตย (Matriarchy) เพราะการแก้ไขความไม่เท่าเทียมกันที่ตัวกฎหมายเป็นเพียงการแก้ไขความไม่เท่าเทียมในระดับผิว ๆ เท่านั้น หากแต่การแก้ไขวัฒนธรรมอันเป็นตัวกำหนดความคิดของสังคมนั้นจะเป็นการสร้างความเท่าเทียมที่ยั่งยืนกว่า จึงเน้นคุณค่าอันเกิดจากความเป็นเพศแม่ เช่น ความอาทร การมีน้ำใจ การไม่เห็นแก่ตัว ซึ่งในสังคมที่ชายเป็นใหญ่ก็จะลดทอนคตินี้แบบผู้หญิงลง แล้วเชิดชูความเป็นชายขึ้น กลุ่มนี้ได้เรียกร้องให้ผู้หญิงต้องมีบทบาทเป็นนักการเมือง หรือให้ผู้หญิงมีบทบาทในทางสาธารณะแต่เรียกร้องให้สังคมกลับมาให้คุณค่า แก่ผู้หญิงอย่างที่คุณค่าที่ผู้หญิงเป็น เช่น การทำงานบ้าน ซึ่งในความเป็นจริงควรยกย่องผู้หญิงที่ทำงานบ้าน ดังนั้นแนวคิดนี้จึงควรสร้างหรือเปลี่ยนแปลงความหมายและค่านิยมเกี่ยวกับลักษณะและบทบาทของผู้หญิง

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมจากชายเป็นใหญ่ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่ใช้ความรุนแรง การฆ่าฟันการนองเลือด และจบลงด้วยความตายมาสู่วัฒนธรรมแบบหญิงเป็นใหญ่ เป็นคู่ตรงข้าม คือ เป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการให้กำเนิดการเลี้ยงดูและความอ่อนหวาน ย่อมทำให้สังคมเป็นสังคมที่น่ายุ้ย และสงบสุขมากขึ้น

นอกจากที่กล่าวมานี้ แนวคิดสตรีนิยมแบบวัฒนธรรม ยังมองว่าศาสนา โดยเฉพาะศาสนาคริสต์ นิกายคาทอลิก และสังคม เป็นสิ่งที่ กดขี่สตรีเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการปลุกฝัง ความคิดที่ว่า สติยอมเป็นผู้ต่ำกว่า ด้อยกว่า มาทีหลัง และต้องถูกควบคุม โดยชายตั้งแต่ พระคัมภีร์ไบเบิล ที่กล่าวว่า ผู้หญิงเป็นคนแรกของโลกนั้น เกิดมาจากซี่โครง ของชายคนแรก ทั้ง ๆ ที่โนเบเบิล พระผู้เป็นเจ้าได้แสดงตน เป็นทั้งเพศชายและเพศหญิง หรือแม้กระทั่งในคัมภีร์ คาบาร่าของศาสนายิว การมองภาพลักษณ์ ของสตรีต่ำกว่าบุรุษ ไปพื้นที่ทางศาสนา เช่นนี้นำไป สู่การวางสถานะ ของสตรี ให้เป็นเพียงทรัพย์สินของบุรุษ

วิธีดำเนินการวิจัย

สัมภาษณ์แม่บ้านแบบเชิงลึกการสุ่มตัวอย่างง่ายเป็นการจับฉลากเป็นวิธีการที่ผู้ทำวิจัยนึกถึงเพราะในมหาวิทยาลัยมีจำนวนหลายตึกและแม่บ้านยังทำงานกระจายตามตึกคงไม่สะดวกถ้าจะไปสอบถามทั่วตามจำนวนตึกจึงทำการพันฉลากเพื่อจับขึ้นมาให้ครบตามจำนวนที่ต้องการ จำนวน 7 คน ที่มาจาก ตึกคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ใหม่) ตึกกองค่านักศึกษา ตึกโปรแกรมพลศึกษา (ใหม่) ตึกคณะวิทยาศาสตร์ (ใหม่) ตึกอาคารเรียนรวม และตึกคณะครุศาสตร์ (ใหม่)

รูปแบบการศึกษา (Research Design)

1. การกำหนดประเด็นคำถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการโดยการเตรียมแนวคำถามการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า เพราะสามารถยืดหยุ่นและกระทำได้ง่าย และมีความต่อเนื่องของคำถาม สามารถเจาะลึก การตั้งแนวคำถามหลักไว้ก่อนล่วงหน้าเป็นแบบกว้าง ๆ เพื่อให้มีจุดยืนและประเด็นที่ต้อง สัมภาษณ์ ใช้ลักษณะคำถามแบบปลายเปิด ไม่มีการกำหนดหรือเรียงลำดับหัวข้อคำถาม แต่เป็นการสนทนาแบบธรรมชาติ และไม่สร้างความอึดอัดแก่ผู้ถูกซักถาม

2. ใช้การจดบันทึก โดยขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลก่อน เพื่อช่วยให้สามารถเรียบเรียงความคิดในการนำมาวิเคราะห์ผล นอกจากนี้ยังช่วยให้สรุปข้อมูลได้เป็นระยะ ๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา (Research Instrument/Tool)

1. แบบสอบถามแบบเชิงลึก
2. สมุดจดบันทึก
3. ปากกา

การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้แนะนำตัวกับกลุ่มตัวอย่างแม่บ้านในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์เก็บข้อมูล

2. การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามตามที่กำหนดไว้

3. ผู้วิจัยได้เรียบเรียงข้อมูลในการสัมภาษณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

วิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

ศึกษาการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกที่เกี่ยวกับการให้ความหมายงานแม่บ้าน ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหาพรรณนา และหลังจากที่ได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาได้เรียบเรียงจากคำสัมภาษณ์ ก่อนสรุปความหมายเพื่ออธิบายสาเหตุและเชื่อมโยงข้อมูล ที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์เพื่อหาบทสรุป

ข้อจำกัดของการเข้าถึงข้อมูล

ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มแม่บ้านบางตึกไม่สะดวกที่จะให้ข้อมูลกับทางผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถเก็บข้อมูลแรงงานแม่บ้านได้ครอบคลุมทั้งมหาวิทยาลัย บทความชิ้นนี้จึงเป็นเสียงสะท้อนส่วนหนึ่งของแรงงานแม่บ้านเท่านั้น

ผลการวิจัย

จากข้อมูลผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างแรงงานแม่บ้านในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 7 คน ตามสถานที่ต่างๆ คือบริเวณ ตึกมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ใหม่) ตึกกองค่านักศึกษา ตึกโปรแกรมวิชาพลศึกษา(ใหม่) ตึกคณะวิทยาศาสตร์(ใหม่) ตึกอาคารเรียนรวม และตึกคณะครุศาสตร์ (ใหม่)

1. เหตุผลและเงื่อนไขของการกลายเป็นแรงงานแม่บ้านในกรณีศึกษานี้มีอย่างน้อย 3 ประการดังต่อไปนี้

1.1 อายุที่สูงขึ้นกับระดับการศึกษาที่น้อยทำให้ผู้หญิงก็เอาทักษะการทำงานดูแลบ้านมาใช้ในการประกอบอาชีพนอกบ้าน

ผู้วิจัยพบว่าแรงงานแม่บ้านส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่มีอายุค่อนข้างมาก ในขณะที่เดียวกันก็มีข้อจำกัดในเรื่องระดับการศึกษาคือ มีระดับการศึกษาน้อย เงื่อนไขดังกล่าวทำให้หางานรับจ้างอื่นค่อนข้างยาก ผู้หญิงกลุ่มนี้จึงนำเอาทักษะของการทำงานบ้าน มาใช้เพื่อเป็นอาชีพหาเลี้ยงครอบครัว ซึ่งงานแม่บ้านเป็นงานรับจ้างที่ไม่ต้องอาศัยวุฒิการศึกษาสูงแต่อาศัยทักษะการเอาใจใส่ทำความสะอาดสถานที่ต่าง ๆ ดังกรณี ป้าหน้อย (นามสมมุติ) อายุ 53 ปี เป็นแม่บ้านอยู่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประจำอยู่ที่ตึกองค์การนักศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบบริเวณตึก ในตึก ห้องน้ำและรอบ ๆ เพราะทำงานแม่บ้านหรือคนทำความสะอาด เป็นงานที่หนักกว่าปกติแต่ก็จะมีเวลาพักเป็นบางครั้ง เป็นงานที่ไม่จำกัดวุฒิการศึกษาและอายุในการทำงาน

หรืออย่างในกรณีของป้าพิณใจ (นามสมมุติ) อายุ 58 ปี เป็นแม่บ้านอยู่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประจำอยู่ที่ตึกวิทยาศาสตร์ (ใหม่) มีหน้าที่รับผิดชอบบริเวณตึก ในตึก ห้องน้ำ และเอาขยะไปทิ้ง ที่เลือกเป็นงานสุดท้ายที่เลือกทำแต่รู้หรือไม่ว่าแม่บ้านก็ต้องมีวิชาชีพ ต้องเรียนรู้ ต้องมีทักษะการทำงาน มีจิตวิทยาเข้าใจ นายจ้างมีความอดทนต่ออารมณ์ กับคนหลาย ๆ คนมีจิตใจที่เข้มแข็งและปรับตัว ปรับใจให้ทนต่อสภาพที่หน้ารังเกียจได้ มีความรู้เรื่องเคมี ความปลอดภัยของการใช้สารพิษ เพราะงานแม่บ้านเป็นที่หนักกว่าปกติแต่ก็จะมีเวลาพักบ้างบางช่วง

1.2 งานแม่บ้านแม่เงินน้อยแต่เป็นงานที่ค่อนข้างจะมั่นคง

ผู้วิจัยพบว่าแรงงานแม่บ้านบางรายให้เหตุผลว่างานแม่บ้านในมหาวิทยาลัยเป็นงานที่ค่อนข้างมั่นคงระดับหนึ่ง ดังที่ ป้าน้อย (นามสมมุติ) อายุ 51 ปี เป็นแม่บ้านอยู่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประจำอยู่ที่ตึก 12 อาคารเรียนรวม ได้กำชับกับผู้วิจัยว่า อย่างนำรูปมาเผยแพร่เพราะป้าได้เล่าว่า มีลูกสาวและลูกสาวได้เรียนอยู่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรแห่งนี้ด้วย เพราะลูกสาวไม่พึ่งพอใจในอาชีพนี้เป็นอย่างมาก กลัวว่าเพื่อนของลูกสาวรู้แล้วจะไม่มีใครคบกับลูกสาวของตนจากการให้สัมภาษณ์ของป้าน้อยนั้น รู้สึกได้ว่าสีหน้า ท่าทาง มีความน้อยเนื้อต่ำใจ ที่ป้าได้ทำอาชีพแม่บ้านแต่ป้าก็ไม่เคยคิดที่จะลาออก เพราะมองว่าเป็นอาชีพที่มีความมั่นคงและสุจริต ถึงแม้ว่าลูกสาวจะรู้สึกไม่พอใจ แต่ป้าก็ยังคงทำงานอยู่ที่นี่ มีรายได้ทุกวันและยังได้อยู่ใกล้ลูกสาวของตนเองอีกด้วย

1.3 เงื่อนไขเรื่องสุขภาพ/การทำงานไม่หนักมาก

ป้าดาว (นามสมมุติ) อายุ 51 ปี มีหน้าที่รับผิดชอบบริเวณตึก ในตึก ห้องน้ำและรอบ ๆ ป้าดาวได้ทำงานเป็นแม่บ้านมานานถึง 9 ปี จากการไปสัมภาษณ์ป้าดาวนั้น มาสมัครงานเอง เนื่องจากสามีป้าดาวได้ทำงานอยู่ที่ตึกมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อยู่แล้ว แต่ป้าดาวได้มาทำงานที่ตึกครุศาสตร์ (ใหม่) ป้าดาวบอกว่าทำงานอยู่ที่นี่เป็นอาชีพที่มั่นคงและได้เงินทุกวัน ป้ามีโรคประจำตัว คือ โรคเลือดจาง เบาหวาน ความดัน จึงทำให้ทำงานอาชีพอื่นที่หนักกว่านี้ไม่ได้ และยังต้องไปเติมเลือดที่โรงพยาบาลทุก ๆ เดือน ที่โรงพยาบาลนัด

ป้าหน้อย (นามสมมุติ) อายุ 53 ปี เป็นแม่บ้านอยู่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประจำอยู่ที่ตึกองค์การศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบบริเวณตึก ในตึก ห้องน้ำและรอบ ๆ จากการสัมภาษณ์ป้าหน้อยได้เข้ามาทำงานที่นี่เนื่องจาก เมื่อก่อนป้าหน้อยได้ทำงานอยู่โรงงานน้ำตาล แต่ที่ต้องออกจากงานเป็นเพราะป้าหน้อยเป็นโรคประจำตัว คือ โรคภูมิแพ้ จึงทำให้เป็นอุปสรรคในการทำงานที่โรงงานน้ำตาลจึงได้ลาออกจากงาน

2. ภาระหน้าที่ของกลุ่มผู้หญิงที่ทำงานเป็นแรงงานแม่บ้าน

2.1 งานในบ้านในฐานะแม่และเมีย

ผู้วิจัยพบว่าผู้หญิงยังคงมีหน้าที่หลักในการทำงานบ้านในบ้านของตนเอง ไปพร้อม ๆ กับรับผิดชอบงานแม่บ้านในมหาวิทยาลัย อย่างกรณีของ ป้ารุ่ง (นามสมมุติ) อายุ 43 ปี เป็นแม่บ้านอยู่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประจำอยู่ที่ตึกคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีหน้าที่รับผิดชอบบริเวณชั้น 1 และชั้น 2 ของตึก ในส่วนที่ป้าได้รับผิดชอบนั้นคือจะดูแลเกี่ยวกับการยืมของในคณะ เช่น ฝักรองโต๊ะ แก้ว ช้อน ช่อม และอื่น ๆ อีกมากมาย และป้ายังทำหน้าที่ทำความสะอาดบริเวณที่ใกล้เคียงหลังจากที่ทำงานที่ตึกที่ป้าได้รับมอบเสร็จแล้ว

ป้ารุ่งต้องกลับมาทำงานบ้านต่อแต่ป้ารุ่งนั้นยังดีที่สามีของป้าช่วยกันทำงานบ้าน ส่วนของป้ารุ่งหุงข้าว ส่วนสามีของป้า นั้น กวาดบ้าน ถูบ้าน และกรอกน้ำ จึงทำให้แบ่งเบาภาระของกันและกันได้

ผู้หญิงจะมีภาระมากขึ้นหรือยุ่งยากกับการจัดการเวลาทั้งเพื่องานในบ้านและงานนอกบ้าน ก็คือกรณีผู้หญิงที่มีลูกเล็ก ดังกรณีของพื่อน้ำ (นามสมมุติ) อายุ 28 ปี เป็นแม่บ้านอยู่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประจำอยู่ที่ตึกคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีหน้าที่รับผิดชอบ นั้นคือจะดูแลเกี่ยวกับการยืมของในคณะ เช่น ฝักรองโต๊ะ แก้ว ช้อน ช้อม และอื่น ๆ อีกมากมาย และพื่อน้ำยังทำหน้าที่ทำความสะอาดบริเวณรอบ ๆ ตึกมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์หลังจากที่ทำงานที่ตึก ที่พื่อน้ำได้รับผิดชอบเสร็จแล้ว พื่อน้ำต้องกลับไปรับลูกที่ฝากไว้กับพ่อแม่และมาทำงานบ้านต่อ คือ ทำกับข้าว หุงข้าว ทำความสะอาดบ้านต่าง ๆ และกลับไปเอาลูกอาบน้ำ ป้อนข้าว การจัดสรรเวลาของพื่อน้ำจึงต้องละเอียดกว่าแม่บ้านคนอื่น ๆ เพราะพื่อน้ำนั้นมีลูกน้อย ก่อนออกมาทำงานที่ตึกมนุษยศาสตร์นั้น พื่อน้ำต้องตื่นแต่เช้าเพื่อมาหุงหาอาหารทั้งของสามี และของลูกน้อย ตอนเช้าต้องป้อนข้าวลูก และเอาลูกไปฝากเลี้ยงกับพ่อแม่ก่อนออกมาทำงานนั่นเอง

2.2 งานนอกบ้านในฐานะแรงงานแม่บ้าน / หรือลูกจ้าง

ป้าส้ม (นามสมมุติ) อายุ 42 ปี เป็นแม่บ้านอยู่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประจำอยู่ที่ตึกโปรแกรมพลศึกษา (ใหม่) มีหน้าที่รับผิดชอบบริเวณตึก ในตึก ห้องน้ำ และเอาขยะไปทิ้ง เพราะงานแม่บ้านเป็นที่หนักกว่าปกติแต่ก็จะมีเวลาพักบ้างบางช่วง เวลาการทำงานของป้าส้มเข้างานเวลา 06.00 น. เวลาเลิกงาน 16.00 น. หน้าที่ของป้าส้มได้ทำแตกต่างจากแม่บ้านคนอื่นจึงทำให้มีรายได้ในแต่ละเดือนตกเดือนละ 7,000 บาทต่อเดือน

ป้าดาว (นามสมมุติ) อายุ 51 ปี มีหน้าที่รับผิดชอบบริเวณตึก ในตึก ห้องน้ำและรอบ ๆ อาชีพแม่บ้านเป็นอาชีพที่ใครก็มองว่าต่ำ แต่ป้าเขาก็ไม่เคยสนใจคำพูดพวกนั้นเลย เพราะเป็นอาชีพที่สุจริต ถึงรายได้จะน้อยกว่าการทำงานแบบอื่นเพราะทำงานแม่บ้านหรือคนทำความสะอาด เป็นงานที่หนักกว่าปกติแต่ก็จะมีเวลาพักเป็นบางช่วง เวลาทำงานของอาชีพนี้ เข้างานเวลา 05.00 น. เวลาเลิกงาน 17.00 น. มีรายได้ตกเดือนละ 7,530 บาทต่อเดือน

3. การช่วงชิงความหมาย “งานแม่บ้าน” ของแรงงาน

3.1 “งานแม่บ้าน” ในฐานะที่เป็นงานที่สุจริตและน่าภาคภูมิใจ

แม่บ้านส่วนใหญ่กล่าวตรงกันว่าตนมอง “งานแม่บ้าน” ว่าเป็นงานที่สุจริต ดังกรณี พื่อน้ำ (นามสมมุติ) อายุ 28 ปี เป็นแม่บ้านอยู่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประจำอยู่ที่ตึกคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พื่อน้ำมองว่าอาชีพแม่บ้านนั้นเป็นอาชีพที่สุจริตถึงแม้รายได้จะน้อยกว่าแต่พื่อน้ำก็ภูมิใจในอาชีพนี้และไม่คิดที่จะเปลี่ยนไปทำอาชีพอื่น

ป้าส้ม (นามสมมุติ) อายุ 42 ปี เป็นแม่บ้านอยู่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประจำอยู่ที่ตึกโปรแกรมพลศึกษา (ใหม่) มีหน้าที่รับผิดชอบบริเวณตึก ในตึก ห้องน้ำ มองว่าอาชีพของเป็นตนเป็นอาชีพที่สุจริตถึงรายได้จะน้อยกว่าการทำงานแบบอื่นแต่ป้าส้มก็ไม่คิดจะเปลี่ยนอาชีพที่ทำอยู่รายได้อาจจะไม่เหมาะสมกับงานที่ทำ เพราะงานแม่บ้านเป็นที่หนักกว่าปกติแต่ก็จะมีเวลาพักบ้างบางช่วง

ป้าพิณใจ (นามสมมุติ) อายุ 58 ปี เป็นแม่บ้านอยู่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประจำอยู่ที่ตึกวิทยาศาสตร์ (ใหม่) มีหน้าที่รับผิดชอบบริเวณตึก ในตึก ห้องน้ำ ป้าพิณใจไม่เคยมองว่าอาชีพของตนเป็นอาชีพที่ด้อยต่ำ มองว่าอาชีพของเป็นตนเป็นอาชีพที่สุจริต ถึงรายได้จะน้อยกว่าการทำงานแบบอื่นแต่ป้าพิณใจก็ไม่คิดจะเปลี่ยนอาชีพที่ทำอยู่รายได้อาจจะไม่เหมาะสมกับงานที่ทำ เพราะงานแม่บ้านเป็นที่หนักกว่าปกติแต่ก็จะมีเวลาพักบ้างบางช่วง

ป้าน้อย (นามสมมุติ) อายุ 51 ปี เป็นแม่บ้านอยู่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประจำอยู่ที่ตึก 12 อาคารเรียนรวม มีหน้าที่รับผิดชอบบริเวณตึก ในตึก ห้องน้ำและรอบ ๆ อาชีพแม่บ้านเป็นอาชีพที่ใคร ๆ ก็มองว่าต่ำ ต้อย แต่ป้าน้อยก็ไม่เคยสนใจคำพูดพวกนั้นเลย เพราะเป็นอาชีพที่สุจริต ถึงรายได้จะน้อยกว่าการทำงานแบบอื่น แต่ก็มีความภูมิใจและเป็นอาชีพที่ป้าน้อยไม่คิดที่จะเปลี่ยนอาชีพ

3.2 “งานแม่บ้าน” ในฐานะที่เป็นโอกาสในการทำงานที่มีความมั่นคง

ด้วยเงื่อนไขข้อจำกัดของอายุและระดับการศึกษา ทำให้แรงงานแม่บ้านบางรายมองว่างานแม่บ้านถือเป็นโอกาสในการทำงานที่มั่นคงอาชีพหนึ่ง ถึงแม้จะถูกมองจากคนรอบข้าง และบางรายไม่ได้รับการยอมรับจากคนในครอบครัวของตนเอง อย่างไรก็ตามของแรงงานแม่บ้านบางรายที่ลูกสาวของตนเองซึ่งศึกษาอยู่ในสถานศึกษาเดียวกับที่ตนทำงานเป็นแม่บ้าน ไม่ต้องการให้คนตราหน้าตนเป็นแม่ของเธอ อย่างไรก็ตามของบ้าน้อย (นามสมมติ) อายุ 51 ปี เป็นแม่บ้านอยู่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประจำอยู่ตึก 12 อาคารเรียนรวม มีหน้าที่รับผิดชอบบริเวณตึก ในตึก ห้องน้ำและรอบ ๆ บ้าน้อยได้กำชับกับพวกเราว่า ยายนำรูปมาเผยแพร่เพราะป่าได้เล่าว่า มีลูกสาวและลูกสาวได้เรียนอยู่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรแห่งนี้นี้ด้วย เพราะลูกสาวไม่พึงพอใจในอาชีพนี้เป็นอย่างมากกลัวว่าเพื่อนของลูกสาวรู้แล้วจะไม่มีใครคบกับลูกสาวของตน จากการให้สัมภาษณ์ของบ้าน้อยนั้น รู้สึกได้ว่าสีหน้าท่าทาง มีความน้อยเนื้อต่ำใจ ที่ป่าได้ทำอาชีพแม่บ้าน แต่ป่าก็ไม่เคยคิดที่จะลาออก เพราะเป็นอาชีพที่มีความมั่นคงและสุจริต ถึงแม้ว่าลูกสาวจะรู้สึกไม่พอใจ แต่ป่าก็ยังคงทำงานอยู่ที่นี่ มีรายได้ทุกวันและยังได้อยู่ใกล้ลูกสาวของตนเองอีกด้วย

3.3 “งานแม่บ้าน” ในฐานะเป็นงานที่ทำให้ผู้หญิงพึ่งตนเองได้และจนเจือครอบครัวในฐานะแม่และเมีย

ในประเด็นนี้ทำให้เห็นว่า “งานแม่บ้าน” ได้ถูกให้ความหมายว่าเป็นงานที่ทำให้ผู้หญิงสามารถพึ่งตนเองและจนเจือครอบครัวได้ในฐานะแม่และเมีย ดังกรณีของบ้าน้อย (นามสมมติ) อายุ 53 ปี เป็นแม่บ้านอยู่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประจำอยู่ตึกกองค่านักศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบบริเวณตึก ในตึก ห้องน้ำและรอบ ๆ ทำงานเริ่มแรกนั้นได้เงินเดือนแค่ 6,790 บาท โดยเฉลี่ยตกวันละ 226.33 บาท จากที่เฉลี่ยแล้วยังไม่ถึงค่าแรงขั้นต่ำเลย แม้จะได้เงินเดือนค่อนข้างน้อย แต่ป่าก็บอกว่า อาชีพแม่บ้านได้ทำให้ตนได้นำเงินที่ได้นั้นไปเลี้ยงดูหลานและครอบครัว หลังจากเลิกงานแล้วป่าหน่อยต้องรีบกลับไปปรับหลานกลับบ้าน และต้องไปทำงานบ้าน หุงหาอาหารให้กับสามี ป่าหน่อยรับผิดชอบทุกอย่าง เช่น ทำงานบ้านเอง จัดการเรื่องเงิน ค่าใช้จ่ายในบ้าน

กรณีของป่าพิณใจ (นามสมมติ) อายุ 58 ปี เป็นแม่บ้านอยู่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประจำอยู่ตึกวิทยาศาสตร์ (ใหม่) มีหน้าที่รับผิดชอบบริเวณตึก ในตึก ห้องน้ำ ป่าพิณใจได้ทำงานเป็นแม่บ้านมานานถึง 13 ปี จากการไปสัมภาษณ์ป่าพิณใจนั้น ก่อนหน้านั้นทำขนมขาย แต่รายได้ในการเลี้ยงดูไม่พออนุเจือครอบครัว เพราะบ้านป่าพิณใจนั้นมีคนอยู่ถึง 6 คน และป่าพิณใจต้องรับภาระส่งเสียลูกให้เรียนหนังสือให้สูง จึงทำให้ต้องมาสมัครงานที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร งานแม่บ้านจึงเป็นงานที่ทำให้ป่าพิณใจสามารถนำเงินไปส่งเสียลูกที่กำลังเรียนอยู่ได้

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยพบว่า (1) เหตุผล/เงื่อนไขของการกลายเป็นแรงงานแม่บ้านในกรณีศึกษา มีอย่างน้อย 3 ประการ คือ **ประการแรก** อายุที่สูงขึ้นกับระดับการศึกษาที่น้อย ทำให้ผู้หญิงกลุ่มนี้เลือกนำเอาทักษะของการดูแลบ้านที่ตนมีมาใช้ในการประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัว **ประการที่สอง** พบว่าแม่เงินเดือนของแม่บ้านจะไม่มากนัก แต่ด้วยข้อจำกัดของอายุและการศึกษาของผู้หญิงกลุ่มนี้ งานแม่บ้านในมหาวิทยาลัยก็ถือว่าเป็นความมั่นคงอาชีพหนึ่ง และ **ประการที่สาม** พบว่าบางกรณีเลือกมาเป็นแม่บ้านเพราะเหตุผลเรื่องสุขภาพเนื่องด้วยปัญหาสุขภาพบางประการเป็นอุปสรรคต่อการทำงานรับจ้างอาชีพอื่น ๆ การทำงานเป็นแม่บ้านถือว่าไม่หนักมากนัก (2) ภาระหน้าที่ของผู้หญิงที่ทำงานเป็นแม่บ้าน พบว่าขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของสภาพของผู้หญิง หากเป็นผู้หญิงที่มีครอบครัวและลูกแล้ว ผู้หญิงกลุ่มนี้มีภาระหน้าที่ต้องทำทั้ง “งานบ้านในบ้าน” ตนเองในฐานะแม่และเมีย และ “งานบ้านในมหาวิทยาลัย” ในฐานะลูกจ้าง หากเห็นสาวโสดก็จะมีเฉพาะภาระ “งานบ้านในมหาวิทยาลัย” เท่านั้น และ (3) การให้ความหมายกับ “งานแม่บ้าน” ของแรงงานพบว่าแม่บ้านให้ความหมายอย่างน้อย 3 ประการคือ **ประการแรก** “เป็นงานที่สุจริต” คือ มองงานที่ตนเองทำว่าเป็นงานที่สุจริตถึงรายได้จะน้อยกว่าการทำงานแบบอื่นและมีรายได้

“พลังสังคมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน”

ระหว่างวันที่ 27 – 30 มกราคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ไม่เหมาะสมกับงานแม่บ้านที่ทำแต่ก็เป็นความภูมิใจและเป็นอาชีพที่ตนไม่คิดจะเปลี่ยนไปทำงานอย่างอื่น เพราะงานแม่บ้านจะมีเวลาพักเป็นบางช่วง และตนไม่เคยคิดที่จะดูถูกในงานของตนเองเลยถึงแม้ว่าจะมีผลตอบรับจากคนอื่นที่มองงานของตนว่าเป็นงานที่ต้อยต่ำและเงินเดือนน้อย **ประการที่สอง** เป็นงานที่ให้ความมั่นคงในชีวิต และ**ประการที่สาม** เป็นงานที่ทำให้พวกเขาพึ่งตนเองและจุนเจือครอบครัวได้ในฐานะแม่และเมีย

อภิปรายผลการศึกษา

ข้อค้นพบจากการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. เงื่อนไขของการกลายเป็นแรงงานแม่บ้านเกิดขึ้นพร้อมกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจและภาคธุรกิจที่ก่อให้เกิดความต้องการแรงงานที่เข้ามาทำหน้าที่ดูแลความสะอาดของสถานที่ ทำให้กลุ่มผู้หญิงโดยเฉพาะกลุ่มที่มีอายุ 40-60 ปี ซึ่งถือว่าอายุมากในขณะที่การศึกษาของผู้หญิงในสมัยนั้นค่อนข้างน้อยเป็นข้อจำกัดในการทำงานรับจ้างอื่นๆ ประกอบกับงานแม่บ้านซึ่งเป็นงานประจำที่มีรายได้เป็นเดือนก็ถือว่ามั่นคงระดับหนึ่งสำหรับผู้หญิงที่มีข้อจำกัดด้านอายุและวุฒิการศึกษา นอกจากนี้งานแม่บ้านยังเปิดโอกาสให้กับกลุ่มผู้หญิงบางรายที่อาจจะมีปัญหาเรื่องสุขภาพสามารถเข้ามาทำได้ ดังกรณีของแม่บ้านในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรมาสมัครงานแม่บ้านเพราะแม่บ้านบางคนนั้นเคยประสบกับการว่างงาน ตกงาน และมีโรคประจำตัวรวมทั้งการใช้จ่ายเงินในครอบครัวไม่เพียงพอ

2. แม้ว่าอาชีพแม่บ้านมักถูกมองจากคนภายนอกว่าเป็นอาชีพใช้แรงงานระดับล่างและเงินเดือนค่อนข้างน้อยแต่งานศึกษาพบว่า แรงงานแม่บ้านในกรณีศึกษานี้ได้ให้นิยามความหมายของงานแม่บ้านไปในทางบวก โดยที่แม่บ้านในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรมองงานของตนเองว่าเป็นงานที่สุจริต ถึงรายได้จะน้อยกว่าการทำงานแบบอื่นและมีรายได้ไม่เหมาะสมกับงานแม่บ้านที่ทำแต่ก็เป็นความภูมิใจและเป็นอาชีพที่ตนไม่คิดจะเปลี่ยนไปทำงานอย่างอื่น เพราะงานแม่บ้านเป็นงานที่หนักกว่างานอื่นแต่ก็มีเวลาพักเป็นบางช่วงและตนไม่เคยคิดที่จะดูถูกในงานของตนเองเลย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

จากการศึกษาการช่วงชิงความหมาย “งานแม่บ้าน” : กรณีศึกษาแรงงานแม่บ้านในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีข้อเสนอแนะและสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงได้ดังนี้

1. การส่งเสริมในทางด้านการศึกษาให้ความรู้และสามารถนำความรู้ความสามารถไปต่อยอดและมีหน้าที่การงานที่ดีขึ้น
2. การส่งเสริมเกี่ยวกับเรื่องของสุขภาพและการดูแลตัวเองทั้งทางด้านสุขภาพกายและใจให้แข็งแรงเข้มแข็ง

บรรณานุกรม

กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2527). *การแบ่งงานกันทำ*. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.(ออนไลน์). เข้าถึงได้

จาก <https://sites.google.com/site/jatuphatschool>. วันที่สืบค้น 15 กันยายน 2561.

ธนชัย อำนวยสวัสดิ์. (ม.ป.ป.). *ผู้หญิงกับการแบ่งงานกันทำ*. ม.ป.ท.: ม.ป.พ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<https://www.bloggang.com/mainblog>. วันที่สืบค้น 20 กันยายน 2561.

ธวัช มหิตพงษ์. (2557). *การให้ความหมายของงานแม่บ้าน*. ม.ป.ท.: ม.ป.พ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<http://www.thaibizchina.com/thaibizchina/th/china-economic-business/result>. วันที่สืบค้น 3 ตุลาคม 2561.

เย็นจิตร ถิ่นขาม.(ม.ป.ป.). *แนวคิดและทฤษฎีสตรีนิยม*. ม.ป.ท.: ม.ป.พ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<https://sites.google.com>วันที่สืบค้น 15 กันยายน 2561.

Ayasan. (2018). *แม่บ้าน และพี่เลี้ยงเด็กในประเทศไทย*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.ayasan-service.com/blog/detail/2018/06/12/%E0%B9%81%E0%B8%A1%E0%B9%88%E0%B8%9A%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%9E%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B8%B5%E0%B9%89%E0%B8%A2%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%94%E0%B9%87/>.

Wharton, Amy. *work and gender*. N.l.: n.p. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://th.wikipedia.org>
วันที่สืบค้น 5 ตุลาคม 2561.